

VISONTAI-SZABÓ KATALIN*

A gyermek kapcsolattartáshoz való jogának érvényesülése világjárvány idején

I. Bevezetés

A szülők párkapcsolatának megszűnése esetén hazánkban nem jellemző a közös szülői felügyelet fenntartása, helyette sokkal gyakoribb, hogy a továbbiakban az egyik szülő (jellemzően az anya) gyakorolja a szülői felügyeleti jogokat, ezért kiemelkedő jelentősége van a különélő szülő kapcsolattartási joga biztosításának, hiszen csak ezáltal tartható fenn a szülő és a gyermek közötti szoros kapcsolat, amely számára a biztonságot, az állandóságot és az egészséges személyiségfejlődést biztosítja. A kapcsolattartás a gyermek joga, a különélő szülő joga és kötelessége. Zavartalan megvalósulását a gondozó szülőnek kell biztosítania. Amennyiben ezen kötelezettségének nem tesz eleget, sőt a kapcsolattartást kifejezetten akadályozza, a különélő szülő a bírósághoz fordulhat jogai érvényesítése érdekében.

A 2020 tavaszán Magyarországra is „betört” COVID-19 világjárvány korábban nem tapasztalt nehézségek elé állította a családokat és a bíróságokat, akik éppen ezzel egyidőben kezdtek ismerkedni a hatáskörváltozás következtében eléjük került kapcsolattartás végrehajtása iránt indult eljárásokkal.

II. Hatáskörváltozás a szülő-gyermek kapcsolattartás végrehajtásában

A szülők kapcsolatának megszűnése esetén a szülői felügyelet és a kapcsolattartás rendezése válik szükségessé. Amennyiben a gyermeket nevelő szülő a gyermekkel való zavartalan kapcsolattartást nem biztosítja, a kapcsolattartásra jogosult szülő a gyámhatósághoz vagy a bírósághoz fordulhat.

Az Országgyűlés 2019. december 17. napján fogadta el a 2019. évi CXXVII. törvényt, melynek nyomán¹ a kapcsolattartásra vonatkozó határozatok végrehajtására irányuló eljárások a gyámhatóság hatásköréből 2020. március 1. napjával a járásbíróság hatáskörébe kerültek át. A jogalkotói szándék az eljárások hatékonyságának és eredményességének

* adjunktus, SZTE Állam-és Jogtudományi Kar, Munkajogi és Szociális Jogi Tanszék

¹ 247. §.

fokozására irányult.² A részletszabályok az egyes nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvényben kerültek megfogalmazásra.³

A jogalkotó meghatározása szerint a hatáskörváltoztatásra azért volt szükség, hogy a kapcsolattartás tárgyában hozott határozatok végrehajtása során hatékonyabban és fokozott eljárási garanciák mellett szülessen döntés.⁴ Ezt a célt szolgálják az új anyagi és eljárási szabályok, valamint mögöttesen az is, hogy a bírósági eljárásnak valamiképpen nagyobb súlya van, mint egy hatósági eljárásnak, okkal várhatjuk tehát, hogy a szülőkre nagyobb nyomást tud gyakorolni a bíróság, ennek megfelelően nagyobb valószínűséggel tesznek eleget a határozatban foglaltaknak. Nem elhanyagolható szempont továbbá, hogy a bíróság joggyakorlata sokkal egységesebb, a jogértelmezése megbízhatóbb⁵, így az eljárás a szülők számára is kiszámíthatóbb, megnyugtatóbb, összességében fokozottabb jogbiztonságot jelent.

Az új eljárási szabályok szerint a kapcsolattartás végrehajtására irányuló eljárásnak két fő szakaszát különböztethetjük meg. Az első szakaszban a bíróság a bizonyítékok mérlegelését követően határozattal elrendeli a végrehajtást vagy a kérelmet elutasítja. Az eljárás második szakaszára akkor kerül sor, ha a kötelezett nem tesz eleget a végzésben foglaltaknak. A bíróság által elrendelhető jogkövetkezmények valamivel szélesebb körűek, mint a gyámhivatal korábbi eszköztára. A legfontosabb különbség azonban nem elsősorban az eljáró szervben, hanem az eljárás során vizsgálándó körülmények és figyelembe veendő szempontok tekintetében ragadható meg. A 2020. február 28. napjáig benyújtott kérelmek esetében a gyámhatóság a 149/1997 (IX.10.) Kormányrendelet⁶ 33.§-a alapján járt el: a gyermek fejlődését veszélyezteti, ha a kapcsolattartásra jogosult vagy kötelezett a kapcsolattartásra vonatkozó határozatban foglaltaknak önhibájából ismételtelen nem, vagy nem megfelelő módon tesz eleget és ezáltal nem biztosítja a zavartalan kapcsolattartást. A 2017. évi CXVIII. törvény szerint a bíróságnak nem az önhibát, hanem a felróhatóságot kell vizsgálni a kapcsolattartást akadályozó szülő oldalán, mely az adott helyzetben általában elvárható magatartás mércéjén alapul.⁷

A klasszikus polgári jogi szabályok körében az általában elvárható magatartás értékelése során egy tipikus ember tipikus élethelyzetéből indulunk ki. Jogosan merül fel a kérdés, hogy a polgári jogi értelemben vett felróhatóság vajon különbözik-e és ha igen mennyiben a családjogi felróhatóságtól. Egyetértek *Harmat* és *Völcsy* megállapításával, miszerint a két fogalom alapvetően különbözik egymástól és ennek oka a gyermek legfőbb érdeke. Amikor azt vizsgáljuk, hogy mi szolgálja a gyermek érdekét, nem indulhatunk ki

² T/8016 számú törvényjavaslat az egyes törvényeknek az egyfokú járási hivatalok megteremtésével összefüggő módosításáról 198. p.

³ 7/A alcím.

⁴ 2019. évi CXXVII. törvény 247.§-hoz fűzött előterjesztői indokolás.

⁵ HÁMORI ANTAL: *A kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtásában bekövetkezett hatáskör változásról, valamint a folyamatos kapcsolattartás pótlásának nehézségeiről – egy jogeset kapcsán.* Családi Jog. XVIII. évfolyam 4. szám. 2020. december. 27. p.

⁶ A gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997 (IX.10.) Kormányrendelet (Gyer.).

⁷ MÁRTON ANDREA: *A gyermekkel való kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtása iránti új bírósági eljárás első gyakorlati tapasztalatai.* https://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/marton_andrea_kapcsolattartas_vh%5bjogi_forum%5d.pdf Letöltés ideje: 2020. november 8.

egy tipikus jogalany tipikus helyzetéből, helyette a konkrét gyermek, konkrét életkörülményeit kell vizsgálnunk és ehhez képest kell a szülők magatartását is értékelni.⁸

A kapcsolattartás akadályozásának büntetőjogi vonatkozása is van, így a büntetőjogban már korábban kidolgozásra kerültek az önhiba megállapításának szabályai, mint ahogy a gyámhatóság is erre alapozta határozatait. Egyes megközelítések a felróhatóság megállapítása során is alkalmazhatók. Büntetőjogi szempontból az önhiba hiányát jelenti, ha az akadályozó magatartást egy kötelezetten kívül álló okból – például egy világjárvány miatt elrendelt veszélyhelyzeti korlátozás miatt – kell kifejezni. Önhiba hiányában a cselekmény nem lehet tényállásszerű, ezért annak vizsgálata kiemelkedő jelentőséggel bír az ügy elbírálása során.⁹

III. Változás a végrehajtásban a járványügyi szabályok miatt

Szalma Ivett és Rékai Krisztina kutatása szerint a családok többféleképpen reagáltak a COVID-19 világjárvány által generált új helyzetre, amely egyáltalán nem meglepő. Egyrészt a családok igényei és körülményei nagyon különbözőek lehetnek, másrészt pedig – főleg a járvány első hullámában – az emberek nagyon eltérően viszonyultak magához a vírushoz és a veszélyhelyzeti intézkedésekhez is. Egyes szülőknél minden maradt a régi-ben, voltak, akik teljesen bezárkóztak és elzárkóztak a kapcsolattartástól is, illetve sokan módosítottak a korábban kialakult gyakorlaton. Ez utóbbinak elsősorban a bezárt iskolák és az otthoni munkavégzés volt a legfőbb oka. Összességében megállapították, hogy a személyes szülő-gyermek találkozások száma minden esetben jelentősen csökkent, míg a digitális kapcsolattartások száma megnövekedett.¹⁰ Azon családok esetében, ahol a szülők a gyermek érdekében meg tudtak egyezni az új találkozási rendről, nem alakult ki konfliktus. Azon pároknál azonban, akik eltérő nézeteket vallottak a kialakult helyzettel kapcsolatban, vagy egyikük számára csak jó ürügyként szolgáltak a korlátozások, általában nem jött létre új megállapodás, így valamelyik fél kénytelen volt a bírósághoz fordulni vagy máshonnan segítséget kérni.

A járásbírók 2020. március 1-én felkészülten várták a kapcsolattartás végrehajtása iránti beadványokat. A jogszabályi környezet adott volt, szakmai felkészítésük megtörtént, kellő számú szakember állt rendelkezésre. Arra azonban nem voltak felkészülve – hiszen ekkor még senki sem sejtette –, hogy a világjárvány miatt hamarosan egészen új feltételekhez és körülményekhez kell alkalmazkodniuk. A kormány gyorsan reagált, a május 4-én kiadott kormányrendelet¹¹ rögzítette a veszélyhelyzet ideje alatt a kapcsolattartásra alkalmazandó eltérő intézkedéseket. A rendelet 1. §-ban lényeges kérdést rendez:

⁸ HARMAT ERIKA – VÖLCSEY BALÁZS: *Új nemperes eljárás a bíróságok hatáskörében: a kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtása iránti eljárás*. Családi Jog. XVIII. évfolyam 1. szám. 2020. március. 27. p.

⁹ CSAPUCHA BERNADETT: *Büntetőjogi beavatkozás a kiskorúval való kapcsolattartás akadályozása esetén*. Iustum, Aequum Salutare, XVI. 2020. 2. 138. p.

¹⁰ SZALMA IVETT – RÉKAI KRISZTINA: *Personal and online contact during the Covid 19 pandemic among non-resident parents and their children in Hungary*. International Journal of Sociology. 50:6, 497–501. pp. <https://doi.org/10.1080/00207659.2020.1786635> Letöltés ideje: 2021. 06. 11.

¹¹ 176/2020 (V.4.) Kormányrendelet a kapcsolattartásra és a távoltartásra a veszélyhelyzet ideje alatt alkalmazandó eltérő intézkedésekről.

a kapcsolattartás végrehajtására irányuló polgári nemperes eljárás során kapcsolattartásra vonatkozó határozat alatt a szülők között mediációs eljárás eredményeképpen létrejött megállapodást is érteni kell, illetve amelyet a szülők teljes bizonyító erejű magánokiratba vagy közokiratba foglaltak. A végrehajtható határozat fogalmának kiterjesztésére azért volt szükség, mert a veszélyhelyzet alatt szűkült a szülők lehetősége arra, hogy a bíróságtól vagy a gyámhatóságtól kérjék a kapcsolattartás rendezését, vagy az új körülményekhez igazítva az újra szabályozását, többen fordultak tehát mediátorhoz, ügyvédhez vagy közjegyzőhöz, ahol hatóságok bevonása nélkül kötöttek egymással megállapodást.

Tekintettel arra, hogy a bíróságoknak 2020 tavaszán még semmiféle tapasztalata vagy kialakult gyakorlata nem volt a kapcsolattartás végrehajtásában, különösen a szülő felróható magatartása mibenlétének megállapításában, a veszélyhelyzetből eredő bizonytalanságok komoly nehézségeket okoztak az eljáró bírácoknak és a jogszabályok eltérő értelmezéséhez vezettek. 2021. február 24-én született meg a 3067/2021 (II.24.) számú Alkotmánybírósági határozat, mely a továbbiakban segítségére lehet a bíróságoknak és a szülőknek a helyes irány megtalálásában, bár őszintén reméljük, hogy a veszélyhelyzeti intézkedések és szigorítások ismételt bevezetésére többé nem lesz szükség.

Az AB határozat egy alkotmányjogi panasz nyomán született és megállapította, hogy a Szekszárdi Törvényszék,¹² valamint a Paksi Járásbíróság¹³ végzései alaptörvényellenesek, ezért ezen határozatokat meg is semmisítette. Az alapeljárást egy édesapa kezdeményezte, aki 2020. márciusában a frissen „kitört” koronavírus járvány miatt nem tudott óvodáskorú gyermekével találkozni, a gyermek édesanyja ugyanis a helyzetre hivatkozva nem engedte a kapcsolattartást megvalósulni. Az apa a Paksi Járásbírósághoz fordult a kapcsolattartás végrehajtása érdekében, a bíróság azonban a kérelmét elutasította. Megállapította, hogy az anya a kötelezettségét megszegte, azonban úgy ítélte meg, hogy ez neki nem felróható, hiszen döntése a gyermek érdekét szolgálja, azaz alappal tagadta meg a kapcsolattartást, figyelembe véve a gyermek mindenek felett álló egészségügyi érdekeit. A fellebbezés alapján eljáró Szekszárdi Törvényszék az elsőfokú döntést helyben hagyta.¹⁴ A bírósági határozatok megszületésének idején már hatályban volt a 71/2020. (III.27.) Kormányrendelet, mely kifejezetten megerősítette, hogy a szülői jogok és kötelezettségek gyakorlását a kijárási korlátozás nem érinti,¹⁵ így az eljáró bíróságok jogértelmezése meglehetősen contra legem volt. Megjegyzendő azonban, hogy a világjárvány első magyarországi hullámának kezdetén sem a bíróság, sem a szülők nem rendelkeztek ismeretekkel a betegséggel és annak várható következményeivel kapcsolatban, így érthető az utólag esetleg túlzónak tűnő óvatosság. Az Alkotmánybíróság határozata közel egy évvel később született, mint ahogy az eljárás alapjául szolgáló esemény lezajlott, azóta már sok mindent másképp látunk, lényegesen több tapasztalat áll rendelkezésünkre. Nem meglepő tehát az Alkotmánybíróság megállapítása, mely szerint a „bíróság nem tett eleget az alapjogi pozíciók arányosság elvén alapuló, kíméletes kiegyenlítésére és méltá-

¹² 12.Pkf.20.301/2020/3.

¹³ 7.Pk.50.023/2020.

¹⁴ 3067/2021 (II.24). AB határozat 3-4. bekezdés.

¹⁵ 71/2020. (III.27.) KR 4.§ (1) bekezdés 1) pont.

nyos egyensúlyba kerülésére vonatkozó követelményének, mert pusztán az általános járványveszély, mint távoli, absztrakt egészségügyi kockázat alapján döntött a kapcsolattartási jog korlátozása mellett. A bírói döntések ezért e jog kiüresítéséhez vezethetnek.”¹⁶

Szorosan kapcsolódik a kapcsolattartás végrehajtásához az 57/2020 (III.23.) kormányrendelet is, melynek 6.§ (2) bekezdése akként rendelkezett, hogy a gyermek átadására és elhelyezésére vonatkozó bírósági határozat, bíróság által jóváhagyott egyezség – ide nem értve a gyermek átadása kapcsolattartásra vonatkozó határozat – végrehajtása esetén eljárási cselekmény, intézkedés nem foganatosítható, ha azt olyan helyen kellene foganatosítani, amely járványügyi intézkedés hatálya alatt áll. Az elmaradt eljárási cselekményt, intézkedést a veszélyhelyzet megszűnését követően lehet lefolytatni azzal, hogy a vonatkozó határidő a veszélyhelyzet megszűnését követő 15. napon újratekődik. A gyermek átadására és elhelyezésére vonatkozó határozat végrehajtása akkor jöhet szóba egy kapcsolattartási ügyben, ha a különélő szülő valamilyen oknál fogva a kapcsolattartás végén a gyermeket nem adja vissza a gondozó szülőnek. Ilyesmi máskor is előfordulhat, jellemzően bosszú vagy önbíráskodás áll ilyenkor a háttérben, azonban a járványügyi veszélyhelyzet újabb okokat szolgáltatott ezen cselekmény megvalósításához, többletfeladatot adva a bíróságoknak, gyámhatóságoknak és a végrehajtóknak. A különélő szülő, akinek meghatározott időpontban a gyermeket vissza kellett volna vinni, hivatkozhatott arra, hogy sem ő, sem a gyermek nem hagyhatja el az otthonát, mert járványügyi intézkedés hatálya alatt áll. Amennyiben a szülő önként nem tett eleget a felhívásnak, a kormányrendelet értelmében rendőrség és végrehajtó igénybevitelével foganatosított végrehajtásnak nem lehet helye, amíg az intézkedés fennáll. Ez alapvetően érthető is, hiszen semmi sem lehet fontosabb, mint a gyermek egészségének megóvása. Az azonban már kevésbé igazolható, hogy miért szükséges a végrehajtási cselekmény foganatosításával megvárni a veszélyhelyzet megszűnését, ami beláthatatlan ideig tarthat, miért nem elegendő a járványügyi intézkedés hatályának megszűnését megvárni?

A március 23-án kiadott kormányrendeletet egészíti ki a 176/2020 (V.4.) kormányrendelet, melynek 1.§-a szerint a gyermek átadása kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtása esetén a végrehajtó eljárási cselekményt, intézkedést a fent idézettől eltérően a járványügyi intézkedés megszűnését követően folytathatja azzal, hogy a vonatkozó határidő a járványügyi intézkedés megszűnését követő napon kezdődik újra. Felismerte tehát a jogalkotó, hogy a kapcsolattartás végrehajtása nem tűrhet halasztást és a karantén megszűnését követően, önkéntes teljesítés hiányában azonnal folytatni kell a végrehajtást, hiszen az szolgálja a gyermek érdekét, hogy ne szakadjon el hosszú időre a különélő szülőtől. Éppen ezért nem világos, hogy a gyermek átadására irányuló végrehajtás miért várhat a veszélyhelyzet végéig, hiszen az a személy, akinél a gyermek aktuálisan tartózkodik vélhetőleg jogszerűtlenül tartja őt magánál. A Nemzetközi Szociális Szolgálat (International Social Service) által kiadott útmutató szerint ilyen esetben a szülőknek megértést kell tanúsítani és ha a helyzet úgy kívánja – például valóban karanténba került a gyermek a különélő szülő háztartásában – a gondozó szülő hozzájárulhat ahhoz, hogy erre az időre ott is maradjon.¹⁷

¹⁶ 3067/2021 (II.24). AB határozat 41. bekezdés.

¹⁷ SZEIBERT ORSOLYA: *A gyermek a COVID 19 járvány idején – gyermekjogi, gyermekvédelmi és családjogi ajánlások*. Családi Jog, XVIII. évfolyam 3. szám. 2020. szeptember. 41–42. pp.

Ahány család, annyiféle élethelyzet, így felmerülhet például az is, hogy a gyermek bizonyos időközönként az egyik szülő háztartásából a másikba költözik (váltott gondoskodás) és ezáltal fokozott fertőzésveszélynek van kitéve. A kérdés Romániában egészen a bíróságig jutott. Az anya arra hivatkozva kívánta felfüggeszteni a korábbi megállapodásukat, hogy az apa új élettársa légi utaskísérőként dolgozik, így az apánál eltöltött hét alatt a gyermek fokozott fertőzésveszélynek van kitéve. Kérte a bíróságot, hogy arra az időre, ameddig a veszélyhelyzet fennáll, a gyermek lakóhelye kizárólag az anyánál legyen. A Bukaresti Bíróság elutasította a keresetét, hiszen nem tudta bizonyítani, hogy a gyermeket konkrét, közvetlen veszély fenyegeti.¹⁸

További nehézségeket okoz, ha valamelyik szülő külföldön él és ebből kifolyólag eleve ritkán találkozik a gyermekével. Az ő esetükben további akadályok is felmerülhetnek az utazási korlátozások, tilalmak, valamint a lezárt határok miatt. Az Emberi Erőforrások Minisztériuma által kiadott iránymutatás¹⁹ szerint az ilyen kapcsolattartásokat célszerű a járványhelyzet fennállása idején szüneteltetni, hiszen a találkozásnak objektív akadálya van. Kérdés, hogy a veszélyhelyzet elmúltával miként lehet majd pótolni az elmaradt kapcsolattartást, főleg abban az esetben, ha a gyermek a hosszúra nyúlt találkozásmentes időszak alatt teljesen elidegenedett a különélő szülőtől.

A koronavírus járvány sem akadályozza meg a szülőket abban, hogy a gyermeket a másik szülő hozzájárulása nélkül külföldre vigyék, vagy ott visszatartsák, amellyel az 1980. évi hágai egyezmény,²⁰ valamint a Brüsszel IIa rendelet²¹ által szabályozott jogellenes gyermekelvitelt valósítják meg. Ebben az esetben az eljáró hatóságok arra töreksznek, hogy a gyermek a lehető leghamarabb visszakerülhessen a szokásos tartózkodási helye szerinti országba. Várható volt, hogy a szülők a járványhelyzetre fognak hivatkozni, hiszen a hágai egyezmény 13. cikke szerint a jogellenesen elvitt gyermek visszavitelének elrendelése nem kötelező, amennyiben a visszavitel a gyermeket testi vagy lelki károsodásnak tenné ki, vagy bármi más módon elviselhetetlen helyzetet teremtené számára. Ezen kitétel általában családon belüli erőszakot takar, de jelen esetben arra is hivatkozhat a szülő, hogy a szokásos tartózkodási helyük szerinti államban a koronavírus járvány miatt a gyermeket károsodás fenyegeti. Álláspontom szerint egy világjárvány esetében ennek nem sok jogalapja lehet, pláne, hogy az egyes országokban a járványügyi adatok nem sokban különböznek egymástól, a gyermek itt is és ott is hasonló veszélynek van kitéve.

¹⁸ ROMITAN, CIPRIAN RAUL: *Exercise the Right to visit the child by the non-resident parent in case of declaring a state of emergency in the context of the Covid-19 pandemic*. Scientia Moralis Conference Proceedings, November 22–23, 2020 012rc, Research Association for Interdisciplinary Studies. 82. p. (Letöltés ideje: 2021. 06. 17.)

¹⁹ https://www.tamogatoweb.hu/letoltes2020/2020_06_15_szakmai-iranymutatas-kapcsolattartas.pdf (Letöltés ideje: 2020. november 21.)

²⁰ A Hágai Nemzetközi Magánjogi Konferencia keretében megalkotott 1980. október 25-én kelt a gyermek jogellenes külföldre vitelének polgári jogi vonatkozásairól szóló egyezmény, melyet Magyarországon az 1986. évi 14. törvényerejű rendelettel hirdettek ki. A végrehajtásra vonatkozó részletszabályokat a 7/1988 (VIII.1.) IM rendelet tartalmazza.

²¹ A Tanács 2201/2003 EK rendelete a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve a 1347/2000 EK rendelet hatályon kívül helyezéséről. A rendelet 2004. augusztus 1-én lépett hatályba. Dánia kivételével az EU 26 tagállamában hatályos.

A Hágai Nemzetközi Magánjogi Konferencia gyorsan reagált és megfogalmazta javaslatait.²² Elsősorban az (online) mediáció fontosságát hangsúlyozták, hiszen jelen körülmények között minden eddiginél fontosabb lenne, hogy a szülők békés úton rendezzék a fennálló konfliktusait. Utaltak továbbá arra, hogy az eljáró hatóságoknak továbbra is, minden helyzetet egyedileg kell megítélni. Ennek során rendkívül körütekintőnek kell lenni annak meghatározása körében, hogy mi szolgálja inkább a gyermek érdekét: a visszavitel elrendelése vagy megtagadása.²³ Az Európa Tanács is készített egy ajánlást, melyben felhívta a figyelmet arra, hogy minden eljárást, amelyben gyermek is érintett a lehető leggyorsabban le kell folytatni és lehetőséget kell biztosítani a gyermek számára az eljárásban való részvételre. Ami a kapcsolattartást illeti, az állam feladata annak zavartalan biztosítását elősegíteni, azaz azt korlátozni nem lehet, kivéve, ha azt a gyermek vagy a különélő szülő egészségi állapota vagy a kapcsolattartás helyszíne – ahol a gyermek fokozott fertőzésveszélynek van kitéve – indokolja. Ilyen kivételes esetben az államnak segítséget kell nyújtani a szülőknek, hogy olyan új megállapodást tudjanak kötni, amely a gyermek érdekét szolgálja.²⁴

IV. Összegzés

A COVID-19 világjárvány első hullámának kezdete óta közel másfél év telt el. Azóta átéltünk három hullámot és számos ismerettel, tapasztalattal gazdagodtunk, új megoldási és megküzdési módokkal kellett megismerkednünk. A korábban ismeretlen helyzet nem csak a családoknak, de az ügyekben eljáró hatóságoknak is komoly kihívást jelentett, ám úgy tűnik, hogy ezzel is sikeresen megbirkóztunk, hiszen a megoldás rendkívül egyszerű: a gyermeket is érintő – családon belüli vagy hatósági – döntések meghozatala során minden esetben a gyermek érdekeire kell tekintettel lenni, az ő legjobb érdekét kell szem előtt tartani. Nem vitás, hogy a gyermek érdeke az, hogy a kapcsolata mindkét szülővel kiegyensúlyozott és szoros legyen. A különélő szülővel való kapcsolattartást a világjárvány sem akadályozhatja, kétségtelen azonban, hogy a korábban megszokott módon sok esetben kivitelezhetetlen. Amennyiben változtatni szükséges a kapcsolattartás módján, rendszerességén vagy időtartamán a pandémia miatt, számos körülményt kell figyelembe venni: a gyermek életkorát, érettségét, a szülők lakóhelye közötti távolságot, a szülők munkáját, kapcsolatuk minőségét, a szülőkkel egy háztartásban élő idősebb családtagok egészségi állapotát, az utazás eszközét, a testvérek számát, a szülők pandémiához köthető korlátozásokhoz való hozzáállását stb. Ezen tényezők alapos mérlegelésével lehet csak meghozni azt a döntést, amely legjobban szolgálja a gyermek érdekét. Ehhez elengedhetetlen lenne, hogy a szülők jóhiszeműen és tisztességesen egymással együttműködve,

²² HCCH – Special Toolkit for the child abduction conventions in times of COVID 19. <https://assets.hcch.net/docs/2aee3e82-8524-4450-8c9a-97b250b00749.pdf> (Letöltés ideje: 2021. 06. 29.)

²³ SZEIBERT ORSOLYA: *A gyermek a COVID 19 járvány idején – gyermekjogi, gyermekvédelmi és családjogi ajánlások*. Családi Jog, XVIII. évfolyam 3. szám. 2020. szeptember. 40–41. pp.

²⁴ Council of Europe, Summary report: COVID-19 pandemic responses – Lessons learnt from management and adaptation to ensure that children are treated as rights holders during the pandemic <https://rm.coe.int/final-summary-report-covid-19-pandemic-responses/16809f8032> 14. p. (Letöltés ideje: 2021. 06. 21.)

kompromisszumkészzen meg tudjanak állapotodni a kapcsolattartás – átmeneti – új szabályairól. Amennyiben ez a közöttük kialakult érzelmi feszültség miatt nem lehetséges, álláspontom szerint, számukra alternatív megoldási lehetőségeket lenne érdemes felkínálni, mert a bírósági végzéssel kikényszerített végrehajtás sok esetben egyáltalán nem szolgálja a gyermek érdekét. Szükséges lenne a szülőket informálni az igénybe vehető módszerekről: mediáció, családterápia, jogi és pszichológiai tanácsadás, mielőtt a bíróságra sietnének a végrehajtás iránti kérelmükkel.